

Glazba
uvijek
pronade
put!

'21
SEZONA
22

zf ZAGREBAČKA
FILHARMONIJA

crveni ciklus

Petak 07.10.2021. / 19:30

Koncertna dvorana Lisinski

LEOPOLD HAGER
dirigent

Franz Schubert

Dalibor Bukvić

Robert Schumann

Za
gre
ba
čka
filharmonija

crveni ciklus

Petak 07.10.2021.

Koncertna dvorana Lisinski

19:30

Za
gre
ba
čka
filharmonija

ZAGREBAČKA FILHARMONIJA
LEOPOLD HAGER dirigent

FRANZ SCHUBERT

4. simfonija u c-molu, D 417, Tragična

Adagio molto - Allegro vivace

Andante

Menuetto: Allegro vivace

Allegro

DALIBOR BUKVIĆ

Why not, za orkestar

Largo

Presto deciso

ROBERT SCHUMANN

4. simfonija u d-molu, op. 120

Ziemlich langsam - Lebhaft (attacca)

Romanze: Ziemlich langsam (attacca)

Scherzo: Lebhaft (attacca)

Langsam - Lebhaft

Maestro Hager. Why not!

LEOPOLD HAGER dirigent

Leopold Hager, rođen u Salzburgu u Austriji, studirao je dirigiranje, orgulje, klavir, čembalo i kompoziciju na poznatom Mozarteumu u rodnom gradu. Nakon što je djelovao u nekoliko različitih glazbenih centara (Mainz, Linz i Köln), preuzima funkciju glavnog glazbenog ravnatelja u Freiburgu/Breisgauu, zatim šefa dirigenta Orkestra Mozarteuma u Salzburgu te do 1996. ravnatelja Simfonijskog orkestra RTL-a u Luksemburgu. Uz bogatu dirigentsku karijeru, od 1992. do 2004. bavio se pedagoškim radom: predavao je zbarsko i orkestralno dirigiranje na Sveučilištu za glazbu u Beču. Od 2005. do 2008. bio je šef dirigent u bečkoj Volksoperi gdje je ravnao novim produkcijama *Sofijinog izbora* (u koprodukciji s Deutsche Oper iz Berlina), *Čarobne frule*, *Turandot*, *Strijelca vilenjaka*, *La Traviata*, *Hoffmannovih priča*, *Figarova pira* i *Majstora pjevača*.

Uspješna gostovanja s Volksoperom ostvario je u Japanu 2008. i Španjolskoj 2009. godine. Dugogodišnju uspješnu suradnju ostvaruje kao gost-dirigent s bečkom Državnom operom, a često je nastupao i u drugim vodećim opernim kućama, kao što su Bayerische Staatsoper u Münchenu, Semperoper u Dresdenu, Metropolitan u New Yorku, Chicago Lyric Opera, Royal Opera House, Covent Garden u Londonu, Teatro Colón u Buenos Airesu, Opéra Bastille u Parizu, Opera u Lyonu, Narodno kazalište u Pragu i Festival u Edinburghu.

Značajniji operni angažmani uključuju i *Kavalira s ružom* te *Elektru* Richarda Straussa te rijetko izvođenu *Cassandru* Vittorija Gnechhija u Deutsche Oper u Berlinu, kao i produkcije opera Richarda Wagnera: *Ukletog Holandeza* u Leipzigu te *Tristana i Izolde* u Stuttgartu. Godine 2011. udružio se s Rolandom Villazónom (koji je tom predstavom debitirao kao redatelj) u izvedbi *Werthera* Julesa Masseneta u Operi u Lyonu. Godine 2011. dirigirao je i novim uprizorenjem *Otmice iz saraja* Wolfganga Amadeusa Mozarta u Operi u Nici, kamo su ga ponovno pozvali da dirigira *Čarobnu frulu* u sezoni 2012./2013.

Kao traženi dirigent velikog iskustva, Leopold Hager ravna vodećim orkestrima u Europi i SAD-u, uključujući Staatskapelle iz Dresdena, Simfonijski orkestar iz Bamberga, Gewandhausorchester iz Leipziga, Simfonijski orkestar Sjevernonjemačkog radija iz Hamburga, Radijski simfonijski orkestar iz Leipziga, Konzerthausorchester iz Berlina, Münchensku filharmoniju, Bečke simfoničare, Royal Concertgebouw orkestar, Češku filharmoniju, Danski nacionalni radijski simfonijski orkestar, Orchestre de Paris, Staatskapelle Weimar, Nacionalni orkestar iz Lillea, Nacionalni simfonijski orkestar iz Washingtona i orkestar Akademije *Santa Cecilia* iz Rima, s kojim je ostvario vrlo uspješne izvedbe *Knjige sa sedam pečata* Franza Schmidta u veljači 2012. godine.

Blisku suradnju s Engleskim komornim orkestrom potkrepljuju brojne snimke. Više je puta dirigirao Bečkom filharmonijom, ne samo u Beču, već i u Pragu te Rimu.

Stekao je ugled kao interpret opusa W. A. Mozarta, posebice koncertnim izvedbama do tada praktički neprimijećenih ranih scenskih djela, među kojima su *Lucio Silla*, *Apollo et Hyacinthus*, *Ascanio u Albi* i *La Betulia liberata* u Salzburgu. Tijekom Mozartova tjedna u Salzburgu 1979. ravnao je prvom cjelovitom izvedbom opere *Il sogno di Scipione*. Njegove snimke ovih djela s vodećim pjevačima toga doba još uvijek su referentne. Njegova opsežna diskografija obuhvaća i sve Mozartove klavirske koncerte te koncertne arije.

Maestro Hager je 2020. u povodu 85. rođendana objavio retrospektivu svojega umjetničkog rada na šesterostrukom albumu. Posrijedi su snimke s najznačajnijim europskim orkestrima od Leipziga do Londona u razdoblju od 1978. do 2015. godine i djelima od Händela do Hindemitha i samog Hagera, dakako s naglaskom na Mozarta i njemačke autore, uz sudjelovanje eminentnih solista.

Glazba uvijek pronade put!

Franz Schubert

4. simfonija u c-molu, D 417, Tragična

Prvih šest simfonija **Franz Schubert** (1797. - 1828.) skladao je između 1813. i 1818. godine, započevši ovaj simfonijski šesterolist sa samo šesnaest godina! U cjelini Schubertova opusa posrijedi su djela koja formiraju zasebnu cjelinu, u odnosu na kasnije simfonijske uspješnice, *Nedovršenu simfoniju* te *Veliku simfoniju u C-duru*.

Godine 1808., u kojoj je Beethoven skladao "kamen temeljac simfonizma", svoju *Petu simfoniju*, Schubert je pjevao u dječjačkome zboru Carske i kraljevske kapele, a Beč je glasio za europsku metropolu glazbe. Diljem Beča cvao je glazbeni život, a amaterski sastavi nicali su kao gljive poslije kiše. Jedan od takvih sastava, na početku ništa više od gudačkog

kvarteta, pojavio se i u školi u kojoj je Schubert radio kao učitelj, a do 1815. narastao je do orkestra s čak dvadesetak gudača, dvostrukim puhačima i udaraljka. Za ovaj orkestar je, pretpostavlja se, Schubert mogao skladati svoje rane simfonijske radove.

Na sud o ovim ostvarenjima uvelike je, po svemu sudeći, utjecao veliki simfoničar Drugoga doba simfonije, Johannes Brahms, inače veliki štovatelj Schubertova opusa, koji je kao suurednik radio na Schubertovim sabranim djelima. On je ova djela okarakterizirao kao "ništa više od probnih postaja" na putu prema *Nedovršenoj* i *Velikoj*. Tako je zacrtao put ocjeni koju će o ovim djelima preuzeti tradicionalna muzikologija. A na stanoviti način, takva je ocjena dobila i Schubertov "blagoslov", jer nigdje nije ostao zabilježen njegov osobni trud za život ovih djela u koncertnoj dvorani ili u tisku.

Djela su se pojavila u javnosti godinama nakon Schubertove smrti, pa dok je *Veliku simfoniju u C-duru* otkrio Robert Schumann u Beču 1838. godine, njegovi simfonijski privjenci ugledali su svjetlo dana tek potkraj stoljeća.

Za
gleda
ba
čica
filharmonija

pitanju *Zašto ne* prepoznati autorovu odlučnost da, u odnosu na izvođače, krene smjerom koji je svjesno odabrao? *Why not!*

Druga istaknuta osobina Bukvićeva skladateljstva jasna je forma. "Volim jasne pregledne forme i vrlo mi je bitna dramaturgija. Prije nego bilo što fiksiram, osluškujem unutarnji zvuk jer težim za izrazitim ritmom zbivanja te tempiranjem promjena". Unutar jasne forme "može biti različitih utjecaja stilova, ništa nasilno, ali tu postoji veća sloboda i lijepa simbioza svih tih elemenata. To doživljavam kao nekakvu pokretačku energiju".

Sanja Raca ističe još jednu osobinu koja se javlja u fazi pripreme za djelo. Prema njezinim riječima, skladatelj unaprijed definira određeni "uzor iz prošlosti" na koji će se u skladbi potom osloniti. Majstorski orkestrirana partitura skladbe *Why not* tako nameće reference na tradiciju velikih koncerata za orkestar. Reference ne moraju biti izravne, ali *Why not*, poput virtuoznih koncerata za orkestar Bartóka, Hindemitha ili Lutosławskog, također nastoji maksimalno iskoristiti zvukovnu i izražajnu "moć" velikoga simfonijskog orkestra.

Djelo je nastalo 2012. kao narudžba Zagrebačke filharmonije. Praizvedeno je 30. ožujka iste godine u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog pod vodstvom Ivana Repušića. Upitan koliko narudžbe utječu na njegovo skladateljstvo, Bukvić je dao nedvosmisleni odgovor (u razgovoru s Majom Stanetti, 2017.). "Puno", rekao je. "Najprije se pitaš: a što ću sad. Što sa zadanim okvirom na koji nisi bio pripremljen. A onda mozak vrlo, vrlo brzo, osobito prvih dana, počne tražiti izlaz. Što se može u tom okviru, što bi odgovaralo, kamo to vodi i već dolaze ideje same po sebi... Vrlo često se dogodi i da se narudžba poklopi s nečim što si imao u svojoj mentalnoj arhivi i to izlazi na površinu".

Uzimajući u obzir reprezentativni orkestar i uspješnoga mladog maestra, inicijalnom pitanju - *što ću sad*, u skladateljevu stvaralačkom

Dalibor Bukvić

Why not, za orkestar

Skladatelj **Dalibor Bukvić** (Sinj, 1968.) potekao je iz skladateljskog razreda Stanka Horvata na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, a od 1996. do 2008. živio je i djelovao u Parizu. Veliki bard pružio mu je "zanatsku potkovanost", a boravak u europskoj metropoli "profesionalno i životno iskustvo od *a* do *ž*".

Polazišnom točkom svojega skladateljstva uvijek je isticao "zvukovni spektar i mogućnosti, moć sastava". Izvođači su ujedno i sukreatori, a njihovo izvođačko umijeće važno je koliko i njihova *glazbena boja*. "Najviše me zapravo privlači boja i zato mi je presudna prva asocijacija kad znam za koji sastav pišem. Ta činjenica upravlja budućim zvukom i iz nje nastaje cjelina".

Davanje naslova skladbama također ima "iznimnu važnost", do te mjere da je za pojedine kompozicije Bukvić birao čak i jezik, tako da već sama *boja* naslova odražava skladateljeve namjere, koliko potvrđuje i slušateljeva očekivanja. Može li stoga slušatelj u

procesu očigledno se vrlo brzo nametnuo jasan i nedvosmislen odgovor: *Ovako - a zašto ne!*

Skladba je osmišljena u dva stavka, "oprečna po tempu, karakteru, orkestraciji i trajanju", zabilježila je po praizvedbi Višnja Požgaj. "Prvi stavak (*Largo*) izranja iz *piana* i gotovo je čitav pisan za gudače, uz poneku intervenciju oboe, celeste i udaraljki (timpani, tam-tam, veliki bubanj). Nakon uvoda s akordičkim nizovima u gudačima, javlja se ostinatna tema u violončelima koja se ponavlja još četiri puta tijekom stavka, ali svaki put u drukčijoj orkestraciji i drukčijim zbivanjem iznad teme. Uočljiv je dramaturški rast te zastoje na pedalnom tonu e, nakon čega slijedi prozračnija situacija u kojoj se gudačima pridružuju oboa i celesta. Zatim temu preuzimaju gudači unisono uz povremene zastoje i uz dodavanje disonanci. Stavak završava svojevrsnom kodom koja je slična uvodu s akordičkim nizovima te *decrescendom* u *pianu* do tona d, čime se krug zatvara."

Drugi, znatno kraći stavak (*Presto deciso*) angažira cjelokupni orkestar "s naglaskom na udaraljke, posebice timpane, glasovir i fanfare, a karakterizira ga ritmičnost, pulsacija i nagle promjene situacija u izrazito brzom tempu".

Tekst je G.A.D. PRODUKCIJA izvorno objavila na CD-u *The Wonderful Monster of Time: Hrvatski skladatelji na prijelazu milenija* koji je Zagrebačka filharmonija snimila 2021. za izdavačku kuću *Cantus*

Robert Schumann

4. simfonija u d-molu, op. 120

Za **Roberta Schumanna** (1810. - 1856.) godina 1841. bila je izuzetno plodna, a nakon što je samim početkom godine skladao simfonijski prvijenac - *Prvu simfoniju u B-duru*, tzv. *Proljetnu*, u razdoblju od svibnja do rujna ostvario je i drugo simfonijsko djelo - večerašnju *Simfoniju u d-molu*.

Djelo je praizvedeno 6. prosinca 1841. godine u Leipzigu, ali je za razliku od *Proljetne* naišlo na hladni odaziv tamošnje publike. Zbog toga ga je Schumann ostavio po strani, odustavši od daljnjih izvedbi, kao i od tiska.

Vratio mu se istom deset godina kasnije, u međuvremenu ostvarivši *Drugu* (1846.), a potom i *Treću (Rajnsku) simfoniju* (1850.). Opsežno revidirana, skladba je u tom trenutku dobila naziv "Simfonijska

Glazba uvijek pronađe put!

fantazija", a predstavljena je 30. prosinca 1852. u Düsseldorfu. Čak i nakon te nove izvedbe, pune dvije godine Schumann je nastavio raditi na dodatnim poboljšanjima, a potom je djelo napokon označio kao "simfoniju", četvrtu u nizu.

Potkraj veljače 1854. skladatelj je pokušao samoubojstvo, a 4. ožujka smješten je u sanatorij u kojemu je proveo preostalih dvije i pol godine života. Tako je *Simfonija u d-molu* ponijela i jedno dodatno značenje: začeta 1841., a zaključena desetak godina kasnije, upravo je ona na simbolični način zaokružila Schumannovu uspješnu, iako tek nešto više od desetljeća dugu karijeru simfoničara.

Priprema i realizacija tekstova
G.A.D. PRODUKCIJA / www.gad.hr

Zagrebačka filharmonija

Zf ZAGREBAČKA
FILHARMONIJA

VIOLINE I. Sidonija Lebar, koncertna majstorica, Dunja Bontek**, Davide Albanese, Mario Bratković, Kornelija Balaz, Saša Borčić Reba, Martina Sačer Pavlin, Alina Gubajdullina, Neven Manzoni, Odette Cavaliere, Marija Bašić, Teodora Sucala Matei, Ana Slavica, Lana Dominik

VIOLINE II. Sho Akamatsu*, Val Bakrač**, Mirela Džepina Finta, Vera Kurova, Vlatka Pecić Juranić, Krešimir Bratković, Tomislav Ištok, Margareta Ugrin, Dragana Tomić, Iva Kralj, Sergii Vilchynskiy, Branimir Vagroš

VIOLÉ Dragan Rucner*, Hiwote Tadesse**, Krešimir Ferenčina**, Tajana Škorić, Igor Košutić, Pavla Kovač, Magda Skaramuca, Marko Otmačić, Tvrtko Pavlin, Asja Frank Perčić

VIOLONČELA Jasen Chelfi*, Vinko Rucner**, Janko Franković, Dora Kuzmin Maković, Oliver Đorđević, Marina Pavlin, Emanuel Pavon, Tajana Bešić

KONTRABASI Mimi Marjanović Gonski*, Darko Krešić**, Borna Dejanović, Marko Radić, Ilin Dime Dimovski, Franjo Zvonar

FLAUTE Dijana Bistrović, Matea Škarić Janković

OBOE Zoltan Hornyanszky*, Vittoria Palumbo

KLARINET Rude Mimica, Matej Hermešćec

FAGOTI Jorge Ricardo Luque Perdomo*, Aleksandar Čolić

ROGOVI Viktor Kirčenkov*, Daniel Molnar, Lenart Istenič, Nikola Jarki

TRUBE Mario Lončar, Dario Cepić

TROMBONI Antonio Janković*, Ivan Mučić, Goran Glavaš

TIMPANI Ema Krešić

UDARALJKE Željko Grigić, Leonardo Losciale, Renato Palatinuš

KLAVIR Viktor Čizić

NADZORNIK ORKESTRA Davor Capković

* vode dionica / ** zamjenici vođa dionica

Izdavač: Zagrebačka filharmonija

Za izdavača: Mirko Boch, ravnatelj

Urednik: Ivan Lozić

Oblikovanje i grafička priprema: G.A.D. PRODUKCIJA d.o.o.

Tisak: Printera Grupa d.o.o.

Cijena koncertnog programa: 5 kn

*Zagrebačka filharmonija zadržava pravo izmjene programa.

Grad Zagreb

PARTNER U OFF CIKLUSU

MEDIJSKI PARTNERI

JutarnjiLIST

START

VIJENAC

ZAGREB
medij

SPONZORI

BCC
SERVICES

CVIJEĆE Izabel

SLUŽBENO VOZILO

PORSCHE
INTER AUTO